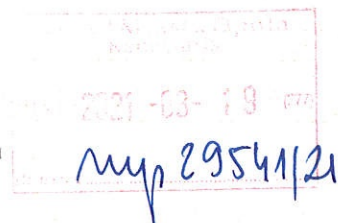

OR-1.152.3.2021

BAM

Opole, 19.03.2021 r.

Stowarzyszenie Młoda Prawica

*BRM: Komisje Skarg, Wnieksów
i Petycji*

Jan Zimoch

Rada Miasta Opola

Urząd Miasta Opola

Rynek - Ratusz

PETYCJA

Na podstawie ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz. U. z 2014r., poz.1195) zwracamy się z prośbą o:

1) nadanie nazwy przeprawie drogowo mostowej nad Odrą w ciągu ulicy Powstańców Warszawskich (działki numer 237 i 87) imienia generał profesor Elżbiety Zawackiej pseudonim "Zo".

Uzasadnienie:

Elżbieta Zawacka była jedyną kobietą wśród 316 Cichociemnych Spadochroniarzy Armii Krajowej oraz drugą kobietą nominowaną na stopień Generała Brygady w historii Wojska Polskiego.

Elżbieta Magdalena Zawacka urodziła się 19 marca 1909 roku w Toruniu, jako córka Marianny (z domu Nowak) i Władysława Zawackich. Przed wojną uczęszczała do Żeńskiego Gimnazjum Humanistycznego w Toruniu, gdzie zdała egzamin dojrzałości. Następnie podjęła studia matematyczne na Uniwersytecie Poznańskim. Po uzyskaniu magisterium podjęła pracę nauczyciela w Otorowie, Sompólnie i rodzinnym Toruniu. W latach 1937-1939 nauczala matematyki w liceum "raciborzanek" w Tarnowskich Górach.

Jednocześnie od 1930 roku mocno zaangażowana była w Przysposobienie Kobiet do Obrony Kraju, przemianowane później na PWK - Przysposobienie Wojskowe Kobiet. W PWK pełniła najpierw funkcję instruktorki, a następnie komendantki regionu Śląskiego w Katowicach.

"(...) Więc od 31 grudnia 1930 roku zmieniałam sobie życie. Przejęłam się tą ideą. Uwierzyłam, zrozumiałam, że Polska będzie miejscem ataku, przede wszystkim Niemców. Myśmy o zdradzie Rosji jeszcze wtedy nie myśleli, przecież były układy ze Związkiem Radzieckim.

Odtąd, od roku 1931, kiedy na obozie przesłam kurs instruktorski PWK, nie miałam już wakacji. Wszystkie wakacje były przeznaczone na prowadzenie (bo byłam już instruktorką) obozów szkolnych albo instruktorskich i na przemiane wycieczki. Wtedy myśmy w każdym powiecie mieli jedną instruktorkę, tak zwaną komendantkę powiatową PWK. Wszędzie tam, gdzie mieszkalam, byłam taką komendantką powiatową. W każdym razie byłam przejęta tą ideą. Naturalnie to była praca ochotnicza, bo normalnie byłam nauczycielką matematyki. Te zajęcia prowadziłam ochotniczo, to znaczy w kilkuzkołach danego miasta (przed wojną często się zmieniało szkoły)

zakładałam hufce PWK. Zakładałam i tu, w Toruniu, bo tu uczyłam kilka lat przed wojną, a tuż przed wojną byłam na Śląsku. Wszyscy wiedzieli, że najbardziej narażony na atak Niemców jest Śląsk. Byłam komendantką całego okręgu śląskiego i jako taka prowadziłam aż dziewiętnaście powiatów PWK.

W każdym była instruktorka, komendantka powiatowa PWK. Ta robota szła dobrze. W 1939 roku myśmy zdążyły (Polska o tym nie wie) różnymi kursami przygotować do czynnego udziału w wojnie milion kobiet. Jakimi kursami? Przede wszystkim kursy zbiorowego gotowania, bo wiadomo, [że] w czasie wojny wyżywienie będzie jednym z najważniejszych zagadnień. Dalej: obrona przeciwlotnicza, obrona przeciwgazowa (bo groził wtedy gaz), obrona przeciwczołgowa (bo już były czołgi). Do tego byłyśmy przygotowane, zwłaszcza do służby łączności. Myśmy się spodziewały, że obejmemy wszystkie stanowiska telefonistek i telegrafistek, bo to kobiety robią o wiele lepiej od mężczyzn. Tak że myśmy widziały sens i cel naszej roboty. Wszystkie byłyśmy pełne zapału. „Nasze obozy są tu, w Garczyńcu... My oddalone wśród lasów, pół...”. Tak śpiewałyśmy. Piękne były te lata(...)”i

Podczas Wojny Obronnej we wrześniu 1939 roku pełniła służbę w Kobięcym Batalionie Pomocniczej Służby Kobiet biorąc udział w obronie Lwowa. Z marszu przeszła do konspiracji tworząc struktury Służby Zwycięstwu Polski na bazie PWK na obszarze Śląska, 2.11.1939 zaprzysiężona pod pseudonimem „Zelma”.

Po niemal półtorarocznej pracy została przeniesiona do Stolicy w roli kurierki V oddziału Komendy Głównej ZWZ/AK zajmującego się dowodzeniem i łącznością. Jej działalność polegała na utrzymywaniu łączności osobistej na kierunku zachodnim. Podczas 2 lat pracy jako kurierka ponad storazy przekroczyła granicę rzeszy przywożąc pieniądze i rozkazy co do dalszej działalności. Na zachód przekazywała raporty z działalności Komendy Głównej AK.

W lutym 1943 wysłana do Londynu jako emisariusz przez Gen. Roweckiego „Grotą”. Droga przed oblicze Naczelnego Wodza w Londynie trwała aż trzy miesiące i wiodła z Warszawy przez Niemcy Francję Hiszpanię i Gibraltar.

Po dotarciu do celu przedstawiła gen. Kazimierzowi Sosnkowskiemu raport o sytuacji w kraju, wpłynęła na Sztab Naczelnego Wodza i Rząd w Londynie w kwestii uregulowanie praw kobiet -żołnierzy w Wojsku Polskim, oraz starała się wpłynąć na usprawnienie i zwiększenie bezpieczeństwa łączności rządu na uchodźstwie z krajem.

Zgłosiła się na ochotnika na kurs spadochronowy i specjalistyczny. Jako jedyna spośród 15 kandydatek pomyślnie przeszła szkolenie i w ramach operacji „Neon 4” została zrzucona ze spadochronem w nocy z 9/10 września 1943 roku na placówkę odbiorczą „Solca” w okolicach Grodziska Mazowieckiego.

<https://www.1944.pl/archiwum-historii-mowionej/elzbieta-zawacka,1961.html> dostęp z 8.03.2021

Po powrocie do kraju pracowała w oddziale I organizacyjnym Komendy Głównej AK, gdzie zajmowała się szkoleniem kurierów oraz wytyczaniem nowych szlaków kurierskich na trasie Warszawa- Londyn. Kierowała placówką przerzutu kurierów mieszczącą się w Katowicach.

W latach 1940 - 1944 poszukiwana w Rzeszy Listem Gończym przez Gestapo, wielokrotnie uniknęła aresztowania. Walczyła w Powstaniu Warszawskim na śródmieściu, stolicę opuściła wraz z cywilami. Następnie otrzymała rozkaz przedostania się do Krakowa i odbudowy łączności kurierskiej z Londynem. Przygotowała trasę dla Jana Nowaka - Jeziorańskiego, którego wysłała do Londynu wraz z żoną Jadwigą ps. „Gretą” w grudniu 1944.

Sama dostała misję ponownego przedarcia się do Londynu przez Śląsk, jednak przedwojenne kontakty były już spalone i misja stała się niemożliwa, więc powróciła do Warszawy. Po zakończeniu wojny działała w zrzeszeniu Wolność i Niezawisłość oraz Delegaturze Rządu na Kraj, jako kurierka woziła materiały propagandowe do Poznania i Torunia.

W latach 1946-1948 razem z Gen. Marią Wittek pracowała w Państwowym Urzędzie Wychowania Fizycznego i Przysposobienia Wojskowego. Nie widząc szans na swobodną pracę bez komunistycznej agitacji odchodzi i podejmuje funkcję nauczyciela w Łodzi, Toruniu i Olsztynie. Jest represjonowana, ciągłe zmiany miejsca pracy nie wynikają z jej woli tylko wrogiego do niej nastawienia władz komunistycznych.

5 września 1951 roku aresztowana przez funkcjonariuszy UB i osadzona w więzieniu na Mokotowie, gdzie przechodziła trudne śledztwo. Skazana na karę śmierci zamienioną na 10 lat więzienia. Przewieziona do więzienia w Fordonie. Ostatecznie wypuszczona 24 lutego 1955, powróciła do pracy w szkolnictwie. Wznowiła przerwany aresztowaniem pracę naukową, którą łączyła z pracą nauczycielki w szkołach w Sierpcu i Toruniu.

W 1965 na UMK w Toruniu uzyskała stopień doktora nauk humanistycznych i podjęła pracę w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku. W 1973 obroniła rozprawę habilitacyjną na WSP w Krakowie. W 1975 ponownie trafiła na UMK w Toruniu, gdzie organizować miała Zakład Andragogiki w Instytucie Psychologii i Pedagogiki.

Rok później udała się na kwerendę naukową do Instytutu Polski Podziemnej w Londynie, co nie spodobało się obecnej władzy i zaraz po powrocie została zmuszona do odejścia na wcześniejszą emeryturę, a zakład Andragogiki został zlikwidowany. Profesorem została dopiero w 1996 roku.

Od 1980 roku związana ze środowiskiem solidarności, gdzie założyła koło kombatanatów Armii Krajowej przy Komisji Krajowej. Działała w zrzeszeniu Kaszubsko-Pomorskim i współtworzyła Światowy Związek Żołnierzy AK. W roku 1990 swoją działalnością zainspirowała powstanie Fundacji Archiwum Pomorskie AK, której przekazała wszystkie gromadzone przez siebie od lat 60-tych dokumenty.

W maju 2006 roku została mianowana na stopień Generała Brygady. Zmarła w Toruniu w wieku niemal 100 lat, 10.01.2009 roku, i została pochowana na tamtejszym cmentarzu Św. Jerzego. Odznaczenia: Order Orła Białego (1995), Krzyż Srebrny Orderu Wojennego Virtuti Militari (dwukrotnie), Krzyż Komandorski z Gwiazdą Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Oficerski Orderu Odrodzenia Polski, Krzyż Walecznych (pięciokrotnie), Złoty Krzyż Zasługi z Mieczami, Medal Wojska, Krzyż Armii Krajowej, Medal Pro Memoria, Medal Polonia Mater

² Na podstawie Biogramy Powstańcze Muzeum Powstania Warszawskiego, Elżbieta Magdalena Zawacka <https://www.1944.pl/powstancze-biogramy/elzbieta-zawacka,51470.html> dostęp z 5.03.2021

Wyrażam zgodę na ujawnienie na stronie internetowej Urzędu Miasta Opola moich danych osobowych w zakresie imienia i nazwiska lub nazwy organizacji.

¹ <https://www.1944.pl/archiwum-historii-mowionej/elzbieta-zawacka,1961.html> dostęp z 8.08.2021

Prezes oddziału Młodej Prawicy
w województwie Opolskim

Jan Zimoch